

Інституційна історія Держспецтрансслужби: від Залізничних військ до українського Корпусу інженерів

Institutional History of the State Special Transport Service: from Railway Troops to Ukrainian Corps of Engineers

Станіслав Шумлянський

Corresponding author: кандидат політичних наук, старший офіцер відділу досліджень проблем реформування та розвитку Держспецтрансслужби, e-mail: s.shumlianskyi@dsst.gov.ua, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-2739-7614>

Євген Хоменко

аспірант, начальник Центру досліджень Держспецтрансслужби, e-mail: centrd@dsst.gov.ua, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-7006-3439>

Stanislav Shumlianskyi

Corresponding author: PhD in Political Science, Senior Officer of the Department for Researching Problems of Reformation and Development of the State Special Transport Service of Ukraine, e-mail: s.shumlianskyi@dsst.gov.ua, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-2739-7614>

Yevhen Khomenko

PhD student, Commander of the Research Center of the State Special Transport Service of Ukraine, e-mail: centrd@dsst.gov.ua, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-7006-3439>

Центр досліджень Держспецтрансслужби, м. Дніпро, Україна

Research Center of the SSTSU, Dnipro, Ukraine

Received: February 17, 2026 | Revised: February 22, 2026 | Accepted: February 28, 2026

УДК 355.3(477):355.58:94(477)

DOI: <https://doi.org/10.33445/sds.2026.16.1.30>

Мета роботи. Дослідження інституційного шляху Держспецтрансслужби через аналіз стратегічних адаптацій та точок зламу для виявлення закономірностей її інституційної еволюції та логіки функціонального розширення під впливом безпекових викликів.

Метод дослідження. Дослідження ґрунтується на методології історичного інституціоналізму, що дозволило простежити траєкторію розвитку служби через аналіз критичних моментів та механізмів "колії залежності" (path dependence). Застосовано періодизацію для виділення п'яти етапів трансформації, а також метод стратегічного прогнозування для окреслення перспектив розвитку ДССТ з урахуванням моделі Корпусу інженерів Армії США тощо.

Результати дослідження. У статті вперше виділено та охарактеризовано п'ять ключових етапів інституційної історії ДССТ, починаючи від успадкування радянської моделі залізничних військ до формування моделі сучасного інженерного корпусу. Доведено, що головним рушієм трансформації став досвід відсічі збройній агресії РФ (від бойових дій на Донбасі до повномасштабного вторгнення), який змусив службу вийти за межі вузької спеціалізації. Встановлено, що сучасний етап характеризується посиленням наукового компонента, інтеграцією в систему логістики за стандартами НАТО та активним залученням до гуманітарного розмінування. Сформульовано майбутній сценарій розвитку ДССТ як українського Корпусу інженерів.

Практична цінність дослідження. Результати дослідження можуть бути використані при розробці програми (концепції, візії, плану) розвитку цього спеціалізованого військового формування, для відповідного вдосконалення нормативно-правової бази, внесення змін до документів оборонного планування та у навчальних курсах з військової історії та державного управління.

Тип статті. Історико-інституційна та концептуальна, з елементами прогнозування.

Ключові слова: Державна спеціальна служба транспорту, залізничні війська, військова інженерія, Корпус інженерів Армії США, інституційна історія, військові формування, спеціалізоване військове формування.

Purpose. To study the institutional path of the State Special Transport Service through the analysis of strategic adaptations and turning points to identify the patterns of its institutional evolution and the logic of functional expansion under the influence of security challenges.

Method. The study is based on the methodology of historical institutionalism, which allowed tracing the trajectory of the service's development through the analysis of critical moments and "path dependence" mechanisms. Periodization was used to identify five stages of transformation, as well as a strategic forecasting method to outline the SSTS development prospects, taking into account the U.S. Army Corps of Engineers model.

Findings. For the first time, five key stages of the SSTS institutional history are identified and characterized, starting from the inheritance of the Soviet model of railway troops to the formation of a modern engineering corp. It is proved that the main driver of the transformation was the experience of repelling full-scale aggression, which forced the service to go beyond narrow specialization. It is established that the current stage is characterized by the strengthening of the scientific component, integration into the logistics system according to NATO standards, and active involvement in humanitarian demining. A strategic development scenario for the SSTS as the Ukrainian Corps of Engineers is formulated.

Practical implications. The results of the study can be used in this military institution further development, improving the regulatory framework, and in educational courses on military history and public administration.

Paper type. Historical-institutional and conceptual, with elements of forecasting.

Key words: State Special Transport Service, Railway Troops, Military Engineering, U.S. Army Corps of Engineers, Institutional History, Military Formations, Specialized Military Formation.

Вступ

Система оборони, що забезпечує відсіч збройній агресії РФ та гарантуватиме безпеку України після припинення бойових дій, складається з військових формувань та інституцій, які мають як власні, притаманні лише їм, так і спільні функції та завдання. Держспецтрансслужба – спеціалізоване військове формування, яке відносять до “інших складових сил оборони” (ІССО), військова інституція із понад 20-річною історією (утворена 2004 року). За цей час змінювався її правовий статус, підпорядкування, коригувалися функції та завдання.

Широкомасштабна агресія РФ і бойові дії на території нашої держави, що тривають від 2014 року, стали найпотужнішим фактором випробування інституції на міцність, і водночас чинником трансформації її організаційної структури, функцій та завдань. Ще одним важливим трансформуючим чинником є євроатлантична інтеграція, а саме необхідність впровадження у військових формуваннях змін у відповідності до стандартів та підходів країн НАТО (а у перспективі, можливо, ЄС, Коаліції рішучих та/або іншого новоутвореного військово-політичного блоку, до якого увійде Україна).

Із урахуванням вищевикладеного перед Держспецтрансслужбою стоять завдання визначення чіткої стратегії своєї діяльності на подальші роки – в умовах збройної агресії, що триває, та подальших завдань повоєнного відновлення, а також уточнення функцій та завдань у системі органів та військових формувань сфери безпеки та оборони з урахуванням ситуації та викликів майбутнього. При цьому створення та подальша імплементація такої стратегії вимагають ретельного критичного осмислення генези та всієї інституційної історії. Саме виявлення історично детермінованих чинників, таких як інституційна інерція та приховані системні суперечності, уможливорює розробку та втілення дієвих стратегічних планів, мінімізуючи ризик розбіжностей між теоретичними розробками та практичною реалізацією. Таким чином, огляд та ретроспективний аналіз історії цього формування є необхідним науковим (аналітичним) внеском у вирішення зазначених практичних задач.

Огляд літератури

Питання інституційного розвитку та визначення місця Держспецтрансслужби у системі національної безпеки є об’єктом прискіпливої уваги науковців. Теоретичне підґрунтя для розуміння генезису ДССТ заклали І. Остапенко та В. Гудімов (2021), які систематизували етапи трансформації залізничних військ у сучасне спеціалізоване формування. Історію інженерних військ, що виконували спільні або споріднені завдання із залізничними військами у Радянському Союзі та вже у незалежній Україні докладно розглядає у дисертації та низці статей І. Красота (2018, 2020).

Адміністративно-правовий статус ДССТ як суб’єкта сектору безпеки і оборони ґрунтовно досліджено у працях Ю. Мех та ін. (2023) та О. Нестеренка (2020), а П. Ясиновський (2023) запропонував класифікацію ознак військових формувань, на підставі чого визначав місце Держспецтрансслужби серед інших складових сил оборони.

Окремий пласт досліджень присвячено питанням взаємодії складових системи безпеки та оборони. Полковник О. Баранов (2014, 2015, 2016) розробив методологічні засади взаємодії Держспецтрансслужби із суб’єктами воєнної організації держави, що є критично важливим для підвищення ефективності управління в особливий період. Проблематику законодавчого закріплення функцій та завдань складових сил оборони в умовах оборонної реформи детально проаналізував В. Пашинський (2018).

Найбільш повним серед досліджень Держспецтрансслужби як інституції є стаття К. Ганкевича (2024), який розглядає роль публічного адміністрування у забезпеченні її функціонування саме в підпорядкуванні Міністерства оборони України.

Проте аналіз джерельної бази свідчить про відсутність узагальнюючої праці, яка б концептуалізувала інституційний шлях Держспецтрансслужби як послідовність змін, обумовлених певними внутрішніми та зовнішніми факторами. Потребує детального вивчення не лише хронологія змін, а й сама природа інституційних розворотів, аналіз рушійних сил та точок зламу, що визначали інституційну сталість та витривалість структури в умовах хронічного недофінансування. Осмислення цього досвіду дозволить зрозуміти, чим є теперішній структурно-функціональний вигляд Держспецтрансслужби, її місце у системі оборони, а також окреслити та розширити напрями розвитку цієї військової інституції.

Матеріали та методи

Дослідження будь-якої сталої інституції вимагає розуміння її історії не просто як хронологічного переліку подій, а як наративу, що фіксує еволюцію «нових способів роботи» (ways of working) та інституційних інновацій, що виникають для ефективного досягнення цілей у мінливому середовищі (How an Institutional, 2024). Згідно з положеннями історичного інституціоналізму, розвиток організацій визначається стратегічними рішеннями, ухваленими у “критичні моменти” (critical junctures), що створюють ефект “залежності від попереднього шляху” (path dependence) (Mohn, 2024).

За визначенням П. Пірсона (2004, с.18-22), результати у таких «точках зламу» запускають механізми зворотного зв'язку, які підкріплюють і повторюють певний патерн діяльності у майбутньому. Для ДССТ такою фундаментальною точкою зламу став 2004 рік — момент трансформації залізничних військ у принципово нову спеціалізовану службу, що визначило її подальшу траєкторію розвитку на десятиліття вперед. При цьому життєздатність інституції у моменти радикальних змін базується на трьох засадничих компонентах: традиціях та культурі (ідентичність), інституційних досягненнях (milestones) та лідерстві керівників як носіїв базових цінностей.

Застосування викладеної методології дозволяє трактувати історію Держспецтрансслужби як складний процес перетворення “формальних інститутів у реальні” (Bashtannyk 2025, с.236). Попередній досвід залізничних військ (1991–2004 рр.) розглядається у статті як інституційний контекст (“колія”), що сформував базовий потенціал для подальшого розвитку. При розгляді важливих рішень, нововведень та змін у діяльності інституції, увагу у статті спрямовано, зокрема, на виявлення механізмів адаптації (пошук нових форм життєдіяльності в умовах цивільно-військового підпорядкування та обмежених ресурсів), ефекту підкріплення (практичний досвід, “інституційне досягнення”, що зміцнювало життєздатність структури через позитивні цикли зворотного зв'язку) (Pierson 2004, р.68-71), а також інституційної сталості (буде простежено, як збереження внутрішньої ідентичності дозволило ДССТ реінтегруватися у військове відомство з якісно новими спроможностями).

Таким чином, історія цього формування розглядатиметься у статті не просто як сукупність змін, яких ця інституція зазнавала, а як активний пошук нею самою балансу між військовою дисципліною та господарською ефективністю, що у подальшому стало запорукою унікальної стійкості ДССТ в умовах сучасної війни.

Результати

Інституційна історія цього спеціалізованого військового формування на підставі таких параметрів, як відомча підпорядкованість, законодавча база, економічна ситуація в країні та військово-політичні події ретроспективно може бути поділена на такі етапи:

- передісторія (1992–2004 рр.) – функціонування залізничних військ України як фундаменту майбутньої Держспецтрансслужби;

- етап 1 (2004–2014 рр.). – створення та функціонування Держспецтрансслужба у складі транспортного відомства (до липня 2004 р. – Міністерство транспорту України, 2004–2010 рр.– Міністерство транспорту та зв'язку України, із 2010 р. – Міністерство інфраструктури України);
- етап 2 (2014–2017 рр.) – виконання військових завдань у зв'язку з початком АТО;
- етап 3 (2017–2021 рр.) – включення до Міністерства оборони України, діяльність у його складі;
- етап 4 (2022–2024 рр.). – виконання завдань в умовах широкомасштабного вторгнення;
- етап 5 (з 2024 р. – дотепер) – розширення функцій та їхнє законодавче закріплення.

Зазначена періодизація дозволяє простежити, як під впливом зовнішніх факторів відбувалася трансформація структури та діяльності ДССТ у їхній тягlostі.

Залізничні війська України (1992–2004 рр.). Становлення залізничних військ Збройних Сил України в період 1992–2004 років відбувалося в умовах трансформації пострадянського військового спадку та пошуку нових форм інституційного виживання. Базою для формування структури став 2-й залізничний корпус, що дозволило зберегти спадковість кадрового потенціалу та специфічної технічної бази (Радкевич, 2010). Така стратегія “економічного притулку” дозволяла не лише підтримувати техніку в робочому стані, а й забезпечувати практичну підготовку особового складу поза межами обмеженого оборонного замовлення. Участь у будівництві моста через Десну біля Новгорода-Сіверського, спорудження ділянок автобану Київ–Одеса, роботи на об'єктах Дніпропетровського метрополітену та відновлення транспортної інфраструктури після повеней на Закарпатті стали тими майданчиками, де війська доводили свою виняткову корисність для економіки (Остапенко, Гудімов, 2021, с.67-68). За висновком І. Красоти (2020, с.81), саме господарська активність дозволила зберегти унікальні спроможності підрозділів, які в подальшому склали ядро ДССТ.

Паралельно з внутрішньоукраїнською діяльністю відбувалася апробація сил у міжнародних операціях. Формування на базі 2-ї окремої залізничної бригади 901-ї окремої понтонно-мостової роти для участі в місії ООН UNAVEM III в Анголі (1995–1996 рр.) стало першим досвідом самостійного застосування українських інженерних підрозділів за кордоном. Успішне наведення переправ через річки Донга та Луї підтвердило високу мобільність та автономність українських військових залізничників (Красота, 2020, с. 125).

Проте на початку 2000-х через постійну нестачу коштів в умовах перманентної економічної кризи, зменшення пріоритетності військової сфери для держави та, як наслідок, хронічне недофінансування Міністерства оборони України постало питання про недоцільність подальшого перебування підрозділів залізничних військ у складі Збройних Сил, тож “з ініціативи Міністра транспорту та зв'язку Г. Кирпи й за сприяння Міністра оборони О. Кузьмука залізничні війська переформовано в Державну спеціальну службу транспорту” (Радкевич, 2010).

Держспецтрансслужба як складова цивільного міністерства (2004-2014). Процес трансформації залізничних військ був започаткований Указом Президента України № 46/2003 від 27 січня 2003 року, який визнав за доцільне виведення їх зі складу Збройних Сил України та передачу у підпорядкування Міністерству транспорту України (Про передачу, 2003). Метою такого кроку було визначено «наближення залізничних військ до безпосередніх об'єктів роботи» та «поліпшення управління» ними, що фактично означало спробу держави зберегти унікальні інженерні спроможності через їхню інтеграцію в господарський сектор. Указом також було вперше окреслено коло завдань для військ у новому статусі: від будівництва транспортних об'єктів до розмінування та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій (Про передачу, 2003).

Правовим фундаментом для перетворення залізничних військ у спеціалізоване формування стало прийняття 5 лютого 2004 року Закону України “Про Державну спеціальну

службу транспорту” (Про державну, 2004). Цей крок не був реформою заради модернізації, а став вимушеним заходом, спрямованим на збереження унікальних військових спроможностей. У цей період Міністерство оборони України проводило масштабні скорочення, і залізничні війська розглядалися як “надлишковий компонент”.

Входження до структури цивільного відомства не призвело до демілітаризації, а навпаки — розширило функціонал служби. Якщо раніше залізничні війська фокусувалися виключно на коліях, то новостворена ДССТ отримала завдання щодо забезпечення сталого функціонування всієї національної транспортної системи, включаючи об’єкти дорожнього господарства та зв’язку (Остапенко, Гудімов 2021, с. 35). Це докорінно змінило систему фінансування підрозділів. Замість залишкового принципу в МОУ, інституція отримала доступ до ресурсів транспортної галузі. Очільник ДССТ генерал-лейтенант М. Мальков свідчив, що саме рішення тодішнього міністра Г. Кірпи дозволило підрозділам не просто вижити, а й органічно влитися в цивільну інфраструктуру, не розриваючи при цьому оперативного зв’язку з Генеральним штабом ЗСУ (Мальков 2010).

Подальший вектор розвитку Держспецтрансслужби на десятиліття був визначений Постановою Кабінету Міністрів України № 939 від 21 вересня 2005 року, яка затвердила відповідну Програму формування та розвитку інституції до 2015 року (Про затвердження, 2005). Перехід під юрисдикцію Міністерства транспорту та зв’язку України дозволив забезпечити підрозділам стабільний доступ до ресурсів галузі, проте одночасно заклав ризики використання військового ресурсу для вирішення невійськових завдань. Така модель “подвійного призначення” стала фундаментом майбутньої інституційної стійкості, але водночас створило складнощі та проблеми, які проявилися на наступних етапах розвитку інституції.

Протягом подальшого десятиліття підрозділи ДССТ провадили виконання завдань за призначенням на об’єктах загальнодержавного значення, що за своєю складністю замінювало повноцінний польовий вишкіл. Зокрема, вони були задіяні у будівництві стратегічної автомагістралі Київ–Одеса, де військові інженери відпрацьовували технології масового переміщення ґрунту та підготовки дорожнього полотна (Мальков, 2010). Окреме місце у практиці ДССТ посіло мостобудування, зокрема відбудова капітального моста через річку Десна на Чернігівщині, та участь у зведенні залізнично-автомобільного мостового переходу через Дніпро у Києві. Важливим аспектом стало збереження навичок експлуатації наплавних залізничних мостів (НЗМ) (Остапенко, Гудімов 2021, с. 68). Під час підготовки до «Євро-2012» підрозділи Держспецтрансслужби в стислі терміни реконструювали залізничні вузли та вокзальні комплекси, що за рівнем мобілізації ресурсів прирівнювалося до виконання спеціальних завдань в особливий період (Ганкевич 2024, с.456). Ці навички стали безцінними під час “іспиту на міцність” у 2014 році, коли виявилось, що військові інженерні підрозділи свої спроможності зменшили, у той час як ДССТ залишилася єдиною структурою, здатною, приміром, швидко відновлювати складні мостові переходи в зоні бойових дій.

Водночас період 2004–2014 рр. супроводжувався низкою інституційних проблем. Як зазначалося у фахових дискусіях того часу, керівництво держави часто використовувало ДССТ як джерело низькооплачуваної робочої сили для комерційних або загальнодержавних проєктів, що негативно позначалося на фаховій військовій підготовці (Державна спеціальна, 2013). На фоні конституційних дискусій 2012–2013 років висловлювалися пропозиції щодо подальшої демілітаризації ДССТ з метою економії бюджетних коштів (Коваленко, 2013), що ставило під загрозу її статус як спеціалізованого військового формування.

Ключовим викликом періоду, отже, було збереження військової сутності ДССТ в умовах цивільного підпорядкування. Відповідно до ст. 15 профільного Закону (Про Державну, 2004), усі її складові продовжували залишатися військовими підрозділами: із добовими нарядами, вартовою службою, плановими стрільбами та тактико-спеціальним вишколом. Збереження жорсткої військової вертикалі в межах цивільного міністерства стало тим стрижнем, на якому

втрималася структура. Важливим стабілізуючим фактором стала житлова політика керівництва ДССТ. Власними силами підрозділи зводили багатоквартирні будинки для офіцерського складу в гарнізонах Чернігова, Конотопа та Чопа (Мальков, 2010). Це дозволило уникнути відтоку професійних кадрів та зберегти командну ланку, що володіла одночасно навичками управління військами та високою інженерно-технічною кваліфікацією. Саме цей кадровий потенціал став основою для виконання завдань за призначенням з початком збройної агресії у 2014 році, коли ця військова інституція продемонструвала спроможність до швидкої мобілізації ресурсів (Баранов 2015, с. 29).

Держспецтрансслужба в умовах початку бойових дій на території України (2014–2017 рр.). 2014-й рік був переломним для України як держави загалом, і для Держспецтрансслужби як інституції зокрема. Новий етап у її діяльності був позначений появою відразу двох, причому різноспрямованих, трансформуючих чинників. По-перше, внаслідок Революції Гідності й усунення від влади президента В.Януковича почали відбуватися масштабні зміни у всій системі державного управління (прихід до керівництва “нових облич”, реформування та підвищення ефективності органів державної влади), і транспортне міністерство не було винятком. По-друге, цього року – уперше за всю історію існування незалежної України – на території України, а саме виконання заходів у окремих районах Донецької та Луганської областей, розпочалися бойові дії, внаслідок чого виникла потреба у виконанні заходів з інженерного забезпечення підрозділів ЗСУ, облаштування оборонних рубежів, налагодженні та охороні транспортної інфраструктури тощо.

Із початком збройної агресії проти України у 2014 році ДССТ була залучена до виконання завдань інженерного забезпечення підрозділів в інтересах угруповань військ (сил) у районі проведення антитерористичної операції (Про рішення, 2014). В умовах недостатньої кількості інженерних підрозділів Збройних Сил України, спричиненого попередніми скороченнями чисельності підрозділів та їхнього інженерного забезпечення, ДССТ виступила як збережений технічний ресурс, спроможний до негайного розгортання та виконання задач за призначенням. Протягом липня-серпня 2014 року підрозділи Служби забезпечили відновлення залізничної та дорожньої інфраструктури на звільнених територіях, зокрема, у Слов'янському вузлі (У Слов'янську, 2017). Згідно зі статистичними даними, спільними зусиллями інженерних військ ЗСУ та ДССТ у зоні АТО було проведено розмінування та очищення 1588 км залізничних колій та 1356 км автомобільних доріг, відновлено Томашівський міст (Лисичанськ – Рубіжне) та Троїцький міст на Попаснянщині (Красота 2020, с.182). Розгортання додаткових підрозділів Держспецтрансслужби дозволило суттєво знизити навантаження на саперні групи: якщо у 2014 році один фахівець забезпечував потреби від 16 до 44 військовослужбовців, то до 2018 року цей показник було оптимізовано до 12–20 осіб (Красота 2020, с.165).

Особливе значення для стабільного забезпечення та своєчасного облаштування лінії фронту мала діяльність механізованих комплексів ДССТ, які продемонстрували здатність до виконання великого обсягу інженерних завдань у безпосередній близькості до зони бойових зіткнень. Згідно з довідкою Адміністрації ДССТ, станом на серпень 2015 року силами лише одного механізованого комплексу¹ (залучення 70 осіб та 41 одиниці техніки) було обладнано 187 взводних опорних пунктів, 34 хибних та 3 запасних опорних пункти в секторах “С” та “Б”. Обсяг виробленого ґрунту під час фортифікаційних робіт склав 9693 м³, також було зведено 14 бетонних сховищ для зберігання боєприпасів (Довідка, 2015). Крім того, на підставі розпоряджень Начальника Генерального штабу ЗСУ від липня 2014 року, підрозділи Держспецтрансслужби взяли під охорону та оборону ключові об'єкти транспортної інфраструктури в районі проведення АТО, забезпечивши їхню сталу роботу в умовах

¹ Назва підрозділу у Довідці відсутня.

диверсійної загрози (Довідка, 2015). Специфічною рисою цього періоду стало поєднання функцій військового будівництва з оперативним розмінуванням залізничних шляхів та мостів, що дозволило відновити логістичне сполучення в деокупованих районах Донецької та Луганської областей.

Водночас діяльність у зоні конфлікту відбувалася в умовах міжвідомчої інституційної розбіжності. У період 2014–2016 рр. Міністерство інфраструктури України під керівництвом А. Пивоварського та, пізніше, В. Омеляна ініціювало низку заходів щодо реформування галузі, які передбачали демілітаризацію допоміжних структур та їхню трансформацію в цивільні органи контролю. Зокрема, було ухвалено рішення про входження ДССТ до складу новоствореної Державної служби України з безпеки на транспорті (Укртрансбезпеки) (Про оптимізацію, 2014). По суті це означало би втрату Держспецтрансслужбою статусу військового формування, але втілення відповідного рішення не відбулося, постанова діяла лише «на папері». Адміністрація ДССТ під керівництвом генерал-лейтенанта М. Малькова виступила за збереження військової ідентичності та жорсткої вертикалі управління, обґрунтовуючи це необхідністю захисту стратегічних об'єктів транспортної системи в умовах диверсійної діяльності противника (Баранов 2015, с. 30; Пашинський 2018, с. 87). У межах історичного інституціоналізму такі дії очільника інституції класифікуються як стратегія “охоронця колії” (path guard), спрямована на запобігання демілітаризації професійного військового компонента.

Аналіз управлінської моделі того періоду (Баранов 2015, с. 31) вказує на наявність системної суперечності: підрозділи ДССТ виконували бойові розпорядження Генерального штабу ЗСУ, перебуваючи при цьому у фінансовому та адміністративному підпорядкуванні цивільного відомства. Така “бюджетна дихотомія” створювала перешкоди для технічного переоснащення, оскільки Міністерство інфраструктури України не мало відповідних програм для закупівлі озброєння чи спецзасобів. Фінальна фаза цього етапу існування Держспецтрансслужби характеризувалася інтенсивною підготовкою до зміни підпорядкування, що супроводжувалася подальшим розширенням бойового досвіду особового складу. Як зазначає В. Й. Пашинський, саме цей період “іспиту на міцність” виявив критичну необхідність остаточного законодавчого уточнення функцій ДССТ та її інтеграції до системи оборони (Пашинський, 2018, с. 88). Вирішення цієї суперечності розпочалося у 2016 році: у новій конфігурації системи безпеки та оборони ДССТ була визначена як невід’ємна її складова. Тобто фактично було констатовано недоцільність її перебування під управлінням цивільного органу виконавчої влади (Про рішення, 2016). Завершальною крапкою стало внесення відповідних змін до закону (Про внесення, 2017) наприкінці 2017 року. Це рішення ліквідувало розрив між оперативним застосуванням та адміністративним управлінням, підтвердивши статус ДССТ як спеціалізованого військового формування, що зберегло свій потенціал у період перебування поза межами оборонного відомства (Карпюк, 2018).

Набуття спроможностей та виконання заходів за призначенням у складі Міністерства оборони (2018 – 2021 рр.). Набуття чинності у січні 2018 року змін до закону (Про внесення, 2017) ознаменувало початок нового етапу інституційної еволюції формування, що полягав у його повній інтеграції як складової сил безпеки та оборони. Згідно з положеннями закону, ДССТ було визначено як спеціалізоване військове формування, що входить до системи Міністерства оборони України та призначене для забезпечення стійкого функціонування транспорту в мирний час та в особливий період (Шинко, 2018). Важливою складовою цієї трансформації стала зміна організаційно-штатної структури: існуючі об’єднані та окремі загони були переформовані у бригади, полки та окремі батальйони, що відповідало загальновійськовим стандартам та сприяло кращій оперативній сумісності з іншими підрозділами Збройних Сил України (Басараб, 2018). Станом на середину 2018 року загальна чисельність Служби була законодавчо встановлена на рівні 5 тисяч осіб, з яких 4,6 тисячі становили військовослужбовці (Карпюк, 2018).

Цей період характеризується остаточним подоланням управлінської суперечності, відомої як “бюджетна дихотомія”, коли оперативне управління здійснювалося Генеральним штабом ЗСУ, а фінансове забезпечення залежало від цивільного міністерства. Пріоритетним напрямом діяльності стало зміцнення обороноздатності через розвиток інфраструктури, що дозволило інституції відігравати роль формування, здатного комплексно діяти в умовах множинних загроз. У 2018–2021 роках ДССТ продемонструвала високу мобільність та економічну ефективність виконання завдань за призначенням. За словами Голови Адміністрації, вартість будівництва об'єктів військової інфраструктури силами ДССТ була значно нижчою за пропозиції цивільних підрядників. Зокрема, зведення двоповерхової казарми поліпшеного типу коштувало 11 мільйонів гривень, тоді як цивільні фірми на аналогічних об'єктах витрачали до 18 мільйонів гривень лише на фундаментні роботи (Задубінний, 2019). Завдяки збереженій господарській автономії та власній технічній базі ця військова інституція змогла реалізувати критично важливі проекти, серед яких будівництво Меморіального комплексу “Зала пам'яті” на території Міністерства оборони та завершення робіт у 235-му Міжвидовому центрі підготовки підрозділів “Широкий лан”, де попередня діяльність цивільних забудовників супроводжувалася системними збитками, низькою якістю робіт та фактами відвертого шкідництва (Задубінний, 2020).

Функціональне навантаження ДССТ у цей період розширилося за рахунок взяття під охорону стратегічних об'єктів національної транспортної системи та критичної інфраструктури, включаючи гідротехнічні споруди Дніпровського каскаду ГЕС та радіолокаційні комплекси “Украероруху” (Карпюк, 2018). Одночасно тривав процес технічної модернізації: замість застарілих радянських зразків підрозділи почали отримувати сучасну техніку виробництва компаній Caterpillar, MAN та Mitsubishi. Особлива увага приділялася розвитку спроможностей з розмінування. Крім того, підрозділи Держспецтрансслужби забезпечили відновлення стратегічних мостів через річку Сіверський Донець у Донецькій та Луганській областях, що мало визначальне значення для логістики Сил оборони (Карпюк, 2018). Співпраця з офісами НАТО, ОБСЄ та Швейцарським фондом з протимінної діяльності дозволила переоснастити групи розмінування сучасними міношукачами Ebinger та Minelab, спеціальним транспортом та засобами захисту (У Чернігові, 2021). Створення у липні 2021 року Центру протимінної діяльності на фондах 8-го навчального центру в Чернігові стало фінальним етапом підготовки інфраструктури Служби до масштабних викликів.

Соціальна складова залишалася ключовим чинником високого рівня комплектування особовим складом, який на кінець 2019 року становив 90%. Показник забезпечення військовослужбовців житлом сягнув 88,3%, що було досягнуто за рахунок власного будівництва та реконструкції застарілого фонду (Задубінний, 2019). Таким чином, на початок 2022 року ДССТ підійшла у статусі технічно оснащеного та організаційно стабільного формування з вибудованою системою бюджетного фінансування, обсяги якого навіть в умовах кризових явищ демонстрували сталість (Туз, Маслій, 2022). Цей фундамент став визначальним для ефективного виконання завдань із початком повномасштабної збройної агресії проти України.

Держспецтрансслужба в умовах відбиття повномасштабної збройної агресії (2022 — 2024 рр.). Із початком повномасштабного вторгнення РФ 24 лютого 2022 року діяльність Держспецтрансслужби зазнала докорінної трансформації, перейшовши від планової розбудови інфраструктури до оперативного інженерного забезпечення Сил оборони України – обладнання оборонних рубежів тощо. Цей період характеризується масштабним розгортанням спроможностей служби, чисельність якої була суттєво збільшена для виконання завдань у зонах відповідальності угруповань військ (Бондар, 2023а). Основним вектором інституційної адаптації стало остаточне закріплення Держспецтрансслужби як спецформування у структурі Міністерства оборони України.

Важливим складником діяльності стало відновлення безперебійного транспортного сполучення на деокупованих територіях. Вже у вересні 2022 року підрозділи Держспецтрансслужби забезпечили відновлення цілісності дорожньої мережі на стратегічних напрямках, зокрема на трасі Н-12 Суми — Полтава, зв'язавши міста Охтирка та Тростянець через зведення тимчасового мосту над річкою Ворскла (Авдокушин, 2022). Аналогічні заходи з оперативного наведення переправ та відновлення мостових споруд проводилися наприкінці 2022 року на Харківщині, що дозволило відновити логістичні ланцюги відразу після проведення стабілізаційних заходів (Військові показали, 2022). Окрім мостового будівництва, підрозділи Держспецтрансслужби забезпечували технічне прикриття та ремонт об'єктів залізничної інфраструктури, зокрема на стратегічно важливому південному напрямку в зоні відповідальності Одеської залізниці (Військові відновлюють, 2023).

Особливого значення протягом 2023 року набула протимінна діяльність. Держспецтрансслужба перейшла до системного очищення деокупованих територій, задіявши понад 150 мобільних груп розмінування (Бондар, 2023а). Одночасно з цим на базі Центру протимінної діяльності у Чернігові розпочалася підготовка фахівців за стандартами НАТО з використанням роботизованих комплексів розмінування, зокрема систем GCS-200 (Бондар, 2023b).

Загалом за два роки повномасштабного вторгнення фахівцями Держспецтрансслужби було відновлено близько 100 мостових об'єктів, очищено понад 60 000 гектарів територій та знешкоджено 110 000 вибухонебезпечних предметів, що підтверджує високу ефективність цього військового формування в умовах війни (Держспецтрансслужба, 2024).

Держспецтрансслужба на сучасному етапі (2024 – досьогодні). Сучасний стан розвитку ДССТ та її остаточна трансформація у спеціалізоване військове формування із широким спектром функцій стали результатом послідовної реалізації стратегічних рішень, закладених на законодавчому рівні в умовах критичних безпекових викликів. Хоча перехід до системи Міністерства оборони та розширення функціоналу розпочалися у 2017–2019 роках (Про внесення, 2017; Про внесення 2019), саме у 2024–2025 роках ці норми трансформувалися з декларативних у практичну основу діяльності. Зазначений акт 2019 року де-юре закріпив за ДССТ повноваження щодо оперативного обладнання території, що дозволило інституції закласти фундамент для її перетворення на ключовий інженерний компонент сектору оборони (Про внесення, 2019). Повномасштабна війна та необхідність створення у стислі терміни багатокілометрової системи фортифікаційних оборонних рубежів змусили інституцію остаточно вийти за межі суто транспортного забезпечення одночасно із впровадженням моделі розвитку спроможностей та цільового планування розвитку Держспецтрансслужби до 2026 року (Про затвердження, 2022).

Практична реалізація оновлених спроможностей відбулася через безпрецедентне нарощування потенціалу у сфері протимінної діяльності та фортифікаційного обладнання оборонних рубежів. Створення спеціалізованого Центру розмінування та розгортання масштабної мережі підготовки фахівців у тісній взаємодії з міжнародними партнерами, зокрема компанією Tetra Tech, забезпечили ДССТ статус одного з провідних операторів гуманітарного розмінування в Україні (Про затвердження, 2024а; Голова Адміністрації, 2024). Окремим пріоритетним напрямом діяльності, що став прямою відповіддю на зміну характеру збройної боротьби та масоване застосування безпілотних систем, стало розгортання ешелонованої системи антидронових захисту критичних логістичних шляхів. За підсумками 2025 року підрозділами ДССТ було успішно облаштовано понад 534 км антидронових загороджень у семи прифронтових областях України. Масштабність інженерних робіт, що включали зведення понад 2000 опорних пунктів, улаштування 3000 км протитанкових ровів та розгорнутих інженерних загороджень загальною протяжністю у 16 000 км, продемонструвала

спроможність інституції виконувати завдання стратегічного рівня в інтересах оборони держави (Міністр оборони, 2025, Держспецтрансслужба облаштувала, 2026).

Важливим аспектом розвитку Держспецтрансслужби стало створення Центру досліджень у місті Дніпро. Відділи Центру, що провадять дослідження за напрямками будівництво об'єктів військового призначення, фортифікації, протимінна діяльність, БПЛА та РЕБ тощо (Про затвердження, 2024b) – забезпечують науковий супровід відповідних структурних підрозділів Адміністрації Держспецтрансслужби. Окремим напрямом діяльності Центру стало вивчення інженерного досвіду армій інших країн, насамперед – Корпусу інженерів Армії США, з метою впровадження у ДССТ – цьому питанню було присвячено два ґрунтовних дослідження а також низку статей та доповідей на конференціях (Аналіз пріоритетних, 2025; Правові та організаційні, 2025; Шумлянський, 2025a).

Вивчення досвіду американського Корпусу інженерів стало логічним наслідком взаємодії ДССТ та Корпусу, що полягала у періодичних зустрічах командування військових інженерних інституцій двох країн, спільних заходах (USACE Activities, 2024, Корпус інженерів, 2024) та, як наслідок, підписанні Меморандуму про співпрацю на найближчі 10 років (Voda, 2025). У ньому передбачено як співпрацю за напрямками військового будівництва, екологічної сталості, відбудови та підтримання критичної інфраструктури України (Voda, 2025), так і трансформацію самої ДССТ як інституції, що фактично взяла курс на перетворення в український аналог Корпусу інженерів.

Кардинальна розбудова функціоналу вимагала перебудови системи управління. Протягом 2025 року відбувся перехід від централізовано-лінійної до територіально-розподіленої (або “дивізійної”) моделі управління через створення чотирьох регіональних управлінь: “Південь”, “Північ”, “Захід” та “Схід”. Якщо на першому етапі зазначена трансформація відбувалася де-факто для оперативного реагування на ситуацію на фронті, то із ухваленням у жовтні 2025 року оновленого законодавства (Про внесення, 2025) ця структура була закріплена де-юре, що дозволило підвищити автономність підрозділів та забезпечити сталість інженерної підтримки у відповідних операційних зонах.

Зміни, які відбулися в організаційній структурі, функціях та напрямках діяльності, у жовтні 2025 року було закріплено внесенням відповідних змін до закону (Про внесення, 2025). Зокрема, Держспецтрансслужбі, у якій на момент ухвалення змін до закону вже були створені і здійснювали діяльність за призначенням окремі бригади та батальйони розмінування, проводилися навчання та сертифікація саперів – було надано повноваження діяти у цій сфері без (як це було до внесення змін) прив'язки саме до транспортної інфраструктури. Окрім того, до сфери діяльності ДССТ було також віднесено капітальне будівництво у сфері управління усього Міністерства оборони (Про внесення, 2025).

Станом на початок 2026 року інституційний розвиток ДССТ – це шлях від залізничних військ радянського зразка до сучасного спеціалізованого військового інженерного формування із унікальним спектром завдань, кваліфікованим особовим складом, що водночас здобуває професійні навички та опановує стандарти НАТО (зокрема, у розмінуванні), і, постійно виконуючи завдання за призначенням, здобуває та накопичує досвід діяльності в умовах війни (зокрема, будівництві фортифікацій, об'єктів військової інфраструктури, захисту від дронів і т.п.). Водночас – і про це йшлося, зокрема, у експертному висновку під час обговорення та законодавчого закріплення оновлених функцій та завдань ДССТ (Висновок на проект, 2025) – теперішній вигляд інституції містить ряд суперечностей, відображаючи її теперішній стан та поточні задачі в умовах російського вторгнення, що триває. Тож, по суті, він є проміжним і неодмінно зазнає змін, питання лише коли саме та якими будуть ці зміни. І звідси постає питання візії розвитку інституції та ймовірних сценаріїв, за якими воно може відбуватися.

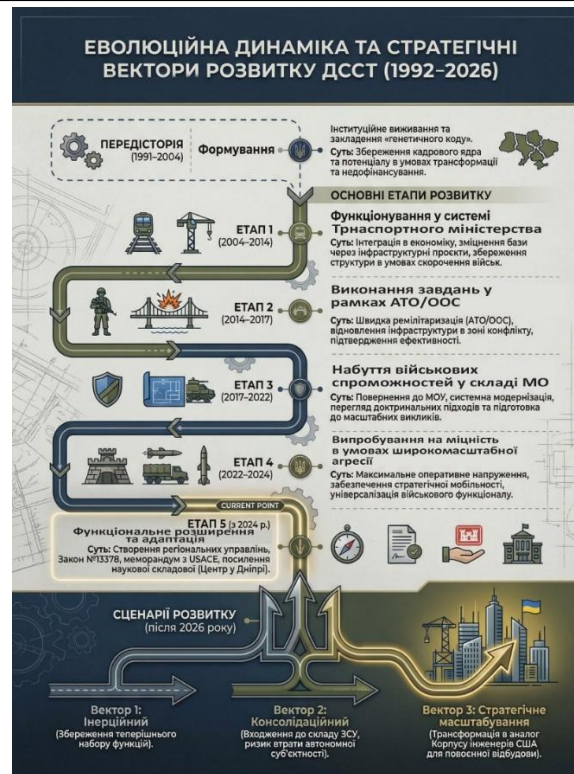

Рисунок: Еволюційна динаміка та стратегічні вектори розвитку ДССТ

Стосовно перспектив розвитку Держспецтрансслужби варто зазначити, що час написання статті припадає на момент закінчення 5-річної стратегії її розвитку (Про затвердження, 2022), до того ж, розробленої в умовах довоєнної ситуації, у той час як стратегія на наступний період (імовірно, до 2035 року), вочевидь, якраз перебуває на етапі формування. Ще один важливий чинник, що впливає на майбутнє Держспецтрансслужби – подальша стратегія оборони держави та імовірні зміни (реформування) Міністерства оборони², і, відповідно, Держспецтрансслужби, що є його складовою.

Обговорення

Подальший розвиток цього спеціалізованого військового формування (і, відповідно, його дослідження), як виглядає на початку 2026 року, ймовірно, може відбутися за одним із таких трьох сценаріїв. Перший, умовно визначений як “інерційний”, – це продовження існування Держспецтрансслужби у теперішньому вигляді, із теперішнім набором функцій (основних напрямів), із внесенням певних коректив з урахуванням зміни ситуації на лінії зіткнення, економічної ситуації у державі, доктринальних документів тощо. Другий, який можна визначити як “консолідаційний”, передбачав би відхід від унікального статусу Держспецтрансслужби як окремого від ЗСУ спеціалізованого військового формування із власним керівництвом, окремим, що склався протягом її розвитку, набором функцій аж до переформатування (ліквідації) й входження до складу ЗСУ. Ідея ліквідації та злиття із ЗСУ неодноразово висловлювалася (Пашинський 2018, 85; Коваленко 2013), актуалізувалася у зв’язку з внесенням змін до закону про ДССТ (Висновок на проект, 2025)³. Третій вектор

² Написання статті (листопад 2025 – січень 2026 року) припадає на час зміни керівництва Міністерства оборони, коли Дениса Шмигала, що обіймав цю посаду менше півроку, щойно змінив Михайло Федоров, нова людина у сфері безпеки та оборони, який, вступаючи на посаду, серед пріоритетів назвав, зокрема, задачу «вимірювати ефективність усього» (Федоров, 2026).

³ Прикметно, що окремий статус ДССТ розглядався як тимчасовий ще при переведенні її із відання Міністерства інфраструктури до Міністерства оборони. Після перехідного періоду, протягом якого ДССТ мала набути (чи, точніше, відновити) військові спроможності, вона повинна була, «у середньостроковій перспективі», як зазначалося у п. 3.12 Концепції розвитку сектору безпеки та оборони України (Про концепцію розвитку 2016) увійти до складу ЗСУ.

розвитку Держспецтрансслужби може бути визначений як “стратегічне масштабування”, тобто її перетворення на український аналог Корпусу інженерів Армії США. Цей вектор розвитку, що видається найбільш сприятливим для інституції, ґрунтується на приведенні ресурсного потенціалу ДССТ у відповідність до безпрецедентних масштабів завдань повоєнного періоду. Він передбачає кратне збільшення бюджетного фінансування, оптимізацію штатної чисельності та технічне переоснащення інституції. Реалізація цього сценарію дозволить трансформувати ДССТ у потужну інституцію, здатну одночасно забезпечувати реалізацію мегапроектів: зведення цілісної системи укріплень для захисту від ворожої армії, гуманітарного розмінування (і, ймовірно, очищення територій та акваторій також від інших типів забруднень, спричинених бойовими діями та діяльністю військових підрозділів), масштабної відбудови, побудови нових об’єктів транспортної (а також енергетичної та іншої) інфраструктури відповідно до масштабних завдань, що постануть перед державою у рамках повоєнної відбудови та подальшого розвитку.

Висновки

Історія ДССТ є прикладом високої життєздатності військової інституції. Протягом 1991–2025 років Служба трансформувалася з вузькогалузевих залізничних військ у спеціалізоване сучасне військове формування. Законодавче закріплення цих змін наприкінці 2025 року (Про внесення, 2025) де-юре завершило цей процес, остаточно закріпивши переважання військового та загальноінженерного функціоналу над відомчо-транспортним, визначило статус ДССТ як важливого інженерного компонента сектору оборони.

Відповідно до поставленої мети, інституційний розвиток Держспецтрансслужби може бути представлений у вигляді послідовності з 5-ти етапів, кожен з яких визначався специфічними безпековими та/або економічними викликами. При цьому основні особливості усього її інституційного розвитку (функціональні, організаційно-штатна структура та ін.) були закладені у період перед появою Держспецтрансслужби у 2004 року (“path dependence” або ж “колія”). Таким чином, передісторія (або ж префаза чи так званий “нульовий етап”) охоплює період із 1991 до 2004 року й може бути визначена як “інституційне виживання”, коли на базі радянського спадку підрозділів залізничних військ, що базувалися на території України, відбулося формування національних залізничних військ. Головною задачею цього періоду, позначеного несприятливими тенденціями постійної економічної кризи, занепаду державного управління, зменшення пріоритетності армії та оборони, було збереження кадрового ядра та “генетичного коду” майбутньої спеціалізованої служби в умовах пострадянської трансформації.

Перший етап функціонування Держспецтрансслужби (2004–2014), що розпочався з її офіційного створення і тривав до 2014-го року, може бути охарактеризований як “господарська інтеграція”. Він полягав у розвитку у системі цивільного міністерства (Мінтранс/Мінінфраструктури), виконанні завдань мирного часу та зміцненні матеріальної бази через участь у масштабних національних інфраструктурних проектах.

2014-й рік, коли мирне життя в Україні закінчилося і розпочалися бойові дії на Донбасі внаслідок (спершу гібридної) агресії російської федерації, може бути визначений як “поворотний момент” або “роздоріжжя” (“critical juncture”). У цей точці розвиток Держспецтрансслужби міг піти або по шляху перетворення на цивільну службу (ліквідація військового статусу), або по шляху збереження військового статусу та інтеграції в сектор оборони держави. Обрання другого варіанту, тобто збереження військового статусу у 2014–2015 роках всупереч тогочасному контексту реформи державного управління, як засвідчили подальші події, було не просто “бажанням генералів”, а критично правильним стратегічним кроком, проявом інституційної стійкості й відданості місії (“path guard”). (Адже завдяки тому,

що ДССТ тоді не демілітаризували (влили в Укртрансбезпеку, як планувалося), було, приміром, побудовано 16 000 км невибухових загороджень та 534 км антидронових сіток у 2025 році).

Другий етап, що тривав до 2017-го року, полягав у швидкій адаптації до умов АТО/ООС, доведенні ефективності при відновленні об'єктів безпосередньо в зоні бойових дій. 2017-й рік може бути визначений як “точка інституційної фіксації” (“institutional settlement”) та “завершення циклу” (“lock-in effect”): обраний у 2014-му році шлях “військової ідентичності” було закріплений законом. Це зробило процес трансформації незворотним.

Третій етап, що тривав із 2017 до 2022 року може бути схарактеризований як “ремілітаризація”. Адже Держспецтрансслужба, по суті, повернулася (але вже у новій якості) до Міністерства оборони, складовою якого були свого часу залізничні війська. У цей час відбувається повернення до сфери управління Міноборони, набуття спроможностей, встановлення взаємодії із Генеральним штабом ЗСУ, модернізація технічного парку.

Із лютого 2022-го року – вторгнення агресора та початку бойових дій високої інтенсивності – розпочався четвертий етап функціонування Держспецтрансслужби, що може бути визначений як “випробування на міцність”. Набуті за роки функціонування у складі Міністерства оборони спроможності, статус спеціалізованого військового формування проходили перевірку в умовах широкомасштабного вторгнення, швидкозмінюваної обстановки на лінії бойового зіткнення, а також появи задач, які не були передбачені у нормативно-правових актах, доктринальних документах. У цих умовах ДССТ не просто підтвердила свою спроможність на практиці – відбулося її якісне та кількісне зростання. У категоріях інституційної історії відбувся перехід від стратегії збереження ідентичності (Path Guard) до фази Path Excellence – демонстрації найвищої професійної ефективності в екстремальних умовах. Саме поєднання військової дисципліни та набуті за довгу (із 1991 року, а фактично й ще раніше) історію специфічної інженерної компетенції дозволило виконати завдання, які були непідвладні цивільним структурам під вогневим впливом противника. Одночасне інституційне масштабування (Institutional Scaling) – розширення штатів, засобів та районів відповідальності – остаточно закріпило за ДССТ її значення та місце у системі оборони та у державі загалом.

Встоявши у надскладних умовах, у 2024-му році Держспецтрансслужба перейшла на наступний, п'ятий етап свого розвитку, що може бути визначений як “функціональне вдосконалення та розширення”. Протягом 2024–2025 років відбувалося розширення функцій та подальша інституційна адаптація ДССТ зумовлена як безпосередніми чинниками збройної агресії, так і стратегічним курсом на євроатлантичну інтеграцію (у вигляді тісної співпраці з Корпусом інженерів, що було обрано за взірць розвитку Держспецтрансслужби) (Шумлянський, 2025b). На цьому етапі відбувається запровадження нового – регіонального – рівня управління цієї інституцією, а практична діяльність здобуває методичний та аналітичний супровід завдяки створенню власного Центру досліджень Держспецтрансслужби.

Таким чином, ДССТ сьогодні — це акумуляція фахівців та технічних спроможностей, а також унікальний (тобто властивий саме цьому військовому формуванню, такий, що склався внаслідок особливостей його інституційного розвитку) набір спроможностей, що робить її єдиним інструментом, здатним виконувати завдання критичної складності (як-от фортифікація кордонів) у стислі терміни, що недоступно іншим суб'єктам оборонного сектору. Фундаментом успішної адаптації Служби до викликів високотехнологічної війни стала інституційна сталість (sustainability). Орієнтація на досвід Корпусу інженерів Армії США та впровадження набутого досвіду дозволили Держспецтрансслужбі масштабувати спроможності у критично-важливих в умовах збройної агресії, що триває, сферах: ешелонованої фортифікації та антидронного захисту, гуманітарного розмінування, застосування БПЛА, заходів у сфері технічного прикриття єдиної транспортної системи та критичної інфраструктури держави тощо.

Подяки

Автори висловлюють вдячність колегам із Центру досліджень – майору Ігорю Светлічному та лейтенанту Світлані Ємел'яновій – за їхню допомогу на всіх етапах написання статті, а також вчителю інформатики ліцею №7 м. Житомира Данилу Шапрану за спільну роботу над візуалізацією етапів розвитку Держспецтрансслужби.

Фінансування

Це дослідження не отримало конкретної фінансової підтримки.

Конкуруючі інтереси

Автори заявляють, що у них немає конкуруючих інтересів.

Список використаних джерел

- Авдокушин П. Сумщина: тимчасовий міст через Ворсклу з'єднав Охтирку з Тростянцем. *Інфраструктурний оглядач*. 2022. 1 вересня. URL: <https://avdokushyn.info/sumshhynaty-mchasovyj-mist-cherez-vorsklu-zjednav-ohyrku-z-trostyanczem/>
- Аналіз пріоритетних напрямів діяльності Державної спеціальної служби транспорту з урахуванням досвіду функціонування Корпусу інженерів армії США (шифр «ШПАК-2») : звіт про дослідження / Центр досліджень (Держспецтрансслужба) ; кер. досл. І. В. Светлічний ; відп. вик. С. В. Шумлянський. Дніпро, 2025. 98 с. (Рукопис).
- Баранов О. П. Підвищення ефективності взаємодії Держспецтрансслужби з іншими суб'єктами системи національної безпеки держави. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2015. № 3. С. 27-33. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2015_3_6
- Баранов О. П. Взаємодія — практична складова стратегічних і тактичних відносин Державної спеціальної служби транспорту з іншими суб'єктами системи національної безпеки держави. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 11. С. 87-91. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/11_2016/22.pdf
- Баранов О. П., Устименко О. В. Уточнення понять воєнна організація держави та сектор безпеки. *Економіка та держава*. 2014. № 1. С. 115–119. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/1_2014/30.pdf
- Басараб С. Залізничні війська повертаються! *Військо України*. 2018. 31 травня. URL: <https://web.archive.org/web/20180602222749/http://viysko.com.ua/journal/zaliznychni-vijska-povertaiutsia/>
- Bashtannyk O. Historical institutionalism of political science as a theory of studying the functioning of political systems. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2025. Вип. 58. Р. 235–241. URL: http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/58_2025/31.pdf
- Більше 100 мостових переправ відновили військовослужбовці Державної спеціальної служби транспорту. *Facebook: Державна спеціальна служба транспорту*. 2024. 8 листопада. URL: <https://www.facebook.com/share/p/1EvRLgkLbL/>
- Бондар Б. Упевнений, що після перемоги завдань у Держспецтрансслужби лише побільшає. *АрміяInform*. 2023. 10 березня. URL: <https://armyinform.com.ua/2023/03/10/upevnenyi-shho-pislya-peremogy-zavdan-u-derzhspecztranssluzhby-lyshe-pobilshaye/>
- Бондар Б. Усі звільнені території мають бути очищені від вибухонебезпечних предметів. *АрміяInform*. 2023. 15 липня. URL: <https://armyinform.com.ua/2023/07/15/usi-zvilnenedy-terytoriyi-mayut-buty-ochyshheni-vid-vybhonebezpechnyh-predmetiv-golova-dsst/>
- Висновок на проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності Державної спеціальної служби транспорту» (реєстр. № 13378 від 17.06.2025).

- Апарат Верховної Ради України : Головне науково-експертне управління. 2025. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/pubFile/3021690>
- Військові відновлюють залізничні колії Одеської залізниці. *АрміяInform*. 2023. 1 лютого. URL: <https://armyinform.com.ua/2023/02/01/vijskovi-vidnovlyuyut-zaliznychni-kolivi-odeskoyi-zaliznydzi/>
- Військові показали відновлення мостів в Харківській області. *Kharkiv TODAY*. 2022. 18 грудня. URL: <https://2day.kh.ua/ua/kharkow/vijskovi-pokazaly-vidnovlennya-mostiv-v-kharkivskiy-oblasti>
- Voda J. U.S. Army Corps of Engineers and Ukraine's State Special Transport Service to Formalize Cooperation on Infrastructure Development. *The United States Army: official website*. 2025. July 8. URL: <https://www.army.mil/article/286899/>
- Ганкевич К.Б. Державна спеціальна служба транспорту у системі суб'єктів Міністерства оборони України: напрями впливу та роль публічного адміністрування для їх реалізації. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. №5. С.455-459. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2024/10/73.pdf>
- Голова Адміністрації Державної спеціальної служби транспорту бригадний генерал Олександр Яковець зустрівся... *Facebook: Державна спеціальна служба транспорту*. 2024. 08 липня. URL: <https://www.facebook.com/share/p/1BriaubreD/>
- Державна спеціальна служба транспорту (ДССТ). *Мілітарний*. 2013. 3 вересня. URL: <https://mil.in.ua/uk/articles/derzhavna-spetsialna-sluzhba-transportu-dsst/>
- Державна спеціальна служба транспорту МО України замовить нові наплавні залізничні мости. *Republic.com.ua*. 2018. 29 липня.
- Держспецтрансслужба: Два роки незламності. *YouTube*. 2024. 26 лютого. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ZsCJ3i18DwM>
- Держспецтрансслужба облаштувала понад 534 км антидронового захисту в 2025 році. *Міністерство оборони України: офіційний вебсайт*. 12 січня 2026. URL: <https://mod.gov.ua/news/derzhspetztranssluzhba-oblashtovala-ponad-534-km-antidronovogo-zahistu-v-2025-roci>
- Довідка щодо виконання заходів з інженерного обладнання оборонного рубежу... Адміністрація Держспецтрансслужби. 2015. 4 серпня. URL: https://mindev.gov.ua/storage/app/imported_content/66bb5d798361b.xls
- Задубінний А. Плюс 67 щасливих новоселів. *АрміяInform*. 2019. 26 грудня. URL: <https://armyinform.com.ua/2019/12/26/plyus-67-shhaslyvyh-novoseliv/>
- Задубінний А. Прощавайте, пане Генерале... *АрміяInform*. 2020. 10 грудня. URL: <https://armyinform.com.ua/2020/12/10/proshhavajte-pane-generale/>
- How an Institutional History Defines its Core Values. *RCM*. 2024. URL: <https://rcm.ac.in/how-an-institutional-history-defines-its-core-values>
- Карпюк Г. ДССТ під час війни: відбудувати і захистити. *Український тиждень*. 2018. № 30 (558). URL: <https://tyzhden.ua/dsst-pid-chas-vijny-vidbuduvaty-i-zakhystyty/>
- Коваленко В. Правоохоронні органи в механізмі української держави: нотатки до конституційної реформи. *Голос України*. 2013. 30 травня. URL: <https://www.golos.com.ua/article/61887>
- Корпус інженерів армії США допоможе трансформувати Державну спеціальну службу транспорту. *Міністерство оборони України: офіційний вебсайт*. 2024. 13 липня. URL: <https://mod.gov.ua/news/korpus-inzheneriv-armiyi-s-sh-a-dopomozhe-transformuvati-derzhavnu-speczialnu-sluzhbu-transportu>
- Красота І. В. Реформування інженерних військ ЗС України у 2000-2013 рр. *Військово-науковий вісник*. 2018. Вип.29. С.25-33. URL: <https://www.ukrmilitary.com/2019/08/engineer-2000-2013.html>

- Красота І. В. Інженерні війська Збройних Сил України: розбудова та застосування (1992–2018 рр.): дис. ... канд. іст. наук. Київ, 2020. 309 с. URL: https://nuou.org.ua/assets/dissertations/diser/dis_krasota_16_10_2020.pdf
- Мальков М. І. Будь-яку справу можна вирішити. Якщо хочеш це зробити. *Голос України*. 2010. 20 липня. URL: <https://www.golos.com.ua/article/45219>
- Мальков М. І. Ми не йдемо в Європу. Ми створюємо європейські умови тут! *АрміяInform*. 2019. 4 листопада. URL: <https://armyinform.com.ua/2019/11/04/my-ne-idemo-v-yevropu-my-stvoryuyemo-yevropejski-umovy-tut/>
- Мех Ю. В., Головка В. Р., Горобець Д. Д. Адміністративний статус сучасних суб'єктів сектору безпеки держави. *Аналітично-порівняльне правознавство*. № 5. 2023. С. 726-730. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/11/132.pdf>
- Міністр оборони Денис Шмигаль під час робочої поїздки до Херсонщини... *Херсонська ОДА*. 2025. 27 листопада. URL: <https://khoda.gov.ua/news/ministr-oborony-denys-shmyhal-pid-chas-robochoi-poizdki-do-khersonshchyny...>
- Mohn Elizabeth. Historical institutionalism. *Research Starters: Social Sciences and Humanities*. 2024. URL: <https://www.ebsco.com/research-starters/social-sciences-and-humanities/historical-institutionalism>
- Нестеренко О. В. Система суб'єктів забезпечення національної безпеки і оборони України. *Право і безпека*. 2020. № 2 (77). С. 33-39. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2020.2.04>
- Остапенко І., Гудімов В. Формування та етапи розвитку залізничних військ на території України. *Военно-історичний вісник*, 42(4). 2021. С.62–73. DOI: <https://doi.org/10.33099/2707-1383-2021-42-4-62-73>
- Пашинський В. Й. Функції та завдання складових сил оборони в системі забезпечення оборони держави. *Юридичний вісник*. 2018. № 3 (48). С. 83-89. URL: <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/UV/article/view/13185/18216>
- Pierson P. Historical institutionalism. *Politics in Time: History, Institutions, and Social Analysis*. Princeton University Press, 2004. 196 p.
- Правові та організаційні засади діяльності Корпусу інженерів армії США... (шифр «ШПАК») : звіт про дослідження / Центр досліджень (Держспецтрансслужба). Дніпро, 2025. 112 с. (Рукопис).
- Про внесення змін до Закону України "Про Державну спеціальну службу транспорту"....: Закон України від 05.12.2017 № 2225-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2225-19>
- Про внесення змін до Положення про Державну спеціальну службу транспорту: Указ Президента України від 31.01.2019 № 25/2019. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/252019-25978>
- Про внесення змін до деяких законів України...: Закон України від 09.10.2025 № 4631-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4631-20>
- Про Державну спеціальну службу транспорту: Закон України від 05.02.2004 р. № 1449-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1449-15>
- Про затвердження Програми формування та розвитку Державної спеціальної служби транспорту на 2005–2015 роки: Постанова КМУ від 21.09.2005 № 939. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/939-2005-p>
- Про затвердження Основних напрямів розвитку Державної спеціальної служби транспорту до 2026 року: Наказ МОУ від 19.01.2022 № 19. URL: <https://mod.gov.ua/diyalnist/normativno-pravova-baza/nakaz-ministerstva-oboroni-ukraini-n-19...>
- Про затвердження Положення про Центр розмінування ДССТ: наказ Голови Адміністрації Держспецтрансслужби від 26.04.2024 № 151. Київ, 2024. 10 с.

- Про затвердження Положення про Центр досліджень ДССТ: наказ Голови Адміністрації Держспецтрансслужби від 19.12.2024 № 512. Київ, 2024. 10 с.
- Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади: Постанова КМУ від 10.09.2014 № 442. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-p>
- Про передачу залізничних військ ЗС України у підпорядкування Міністерству транспорту: Указ Президента України від 27.01.2003 № 46/2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/46/2003>
- Про рішення РНБО "Про невідкладні заходи щодо подолання терористичної загрози...": Указ Президента України від 13.04.2014 №405/2014. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4052014-16886>
- Про рішення РНБО від 4 березня 2016 року "Про Концепцію розвитку сектору безпеки...": Указ Президента України № 92/2016 від 14.03.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92/2016>
- Радкевич А. В. Залізничні війська. *Енциклопедія Сучасної України*. К. : НАН України, 2010. URL: <https://esu.com.ua/article-14766>
- Rauschenberg K. U.S. Army Corps of Engineers collaborates on strategic initiative... *DVIDS*. 2023. November 9. URL: <https://www.dvidshub.net/news/457560/>
- Туз В. Ю., Маслій О. А. Витрати державного бюджету України на оборону у воєнний час. *Сталий розвиток: матеріали конф.* Полтава: НУПП, 2022. С. 167-169. URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/handle/PoltNTU/10736>
- Умеров Р. Представив особовому складу... *Facebook: Rustem Umerov*. 2024. 26 квітня. URL: <https://www.facebook.com/share/p/17n7yceSsz/>
- У Слов'янську вдячні экс-міністру Бурбаку за відбудовану школу... *БукІнфо*. 2017. 6 липня. URL: <https://bukinfo.com.ua/armiya/arhive-94062>
- У Чернігові створили Центр протимінної діяльності. *УкрІнформ*. 2021. 29 липня. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3289229-u-cernigovi-stvorili-centr-protiminnoi-dialnosti.html>
- USACE Activities in Ukraine. *U.S. Army Corps of Engineers*. 2024. September. URL: <https://events.stability-operations.org/wp-content/uploads/2024/09/ISOA-Ukraine-Placemat.pdf>
- Федоров М. Сьогодні народ... *Facebook: Михайло Федоров*. 2026. 14 січня. URL: <https://www.facebook.com/share/v/1DVEAnfgJA/>
- Шинко А. Державну спеціальну службу транспорту переводять на бригадно-батальйонну структуру. *Ukrainian Military Pages*. 2018. 17 січня. URL: <https://www.ukrmilitary.com/2018/01/dsstu-structure.html>
- Шумлянський С. В., Хоменко Є. В., Светлічний І. В. Сталість як засада функціонування військових інституцій... *Сталий розвиток економіки та суспільства: матеріали конф.* Івано-Франківськ, 2025. С. 816–818. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15383186>
- Шумлянський С. В. Інституційна адаптація спеціалізованого військового формування (ДССТ)... *Треті Гальчинські читання: зб. матер. конф.* Київ: НІСД, 2025. С. 328–329. URL: https://www.niss.gov.ua/sites/default/files/2025-12/tezi-gch-3_29_12_25.pdf
- Ясиновський П. В. Види та ознаки військових формувань. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2023. №6. С.188-193. URL: <https://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/article/view/535>

References

- Avdokushyn, P. (2022, September 1). *Sumshchyna: tymchasovy mist cherez Vorsklu ziednav Okhtyrku z Trostiantsem* [Sumy region: a temporary bridge over the Vorskla connected Okhtyrka with Trostianets]. *Infrastrukturnyi ohliadach*.

<https://avdokushyn.info/sumshhyna-tymchasovyj-mist-cherez-vorsklu-zjednav-ohtyrku-z-trostryanczem/>

- Analiz prioritetykh napriamiv diialnosti Derzhavnoi spetsialnoi sluzhby transportu z urakhuvanniam dosvidu funktsionuvannia Korpusu inzheneriv armii SShA (shyfr «ShPAK-2») [Analysis of priority areas of activity of the State Special Transport Service taking into account the experience of functioning of the U.S. Army Corps of Engineers (code "SHPAK-2")]. (2025). Research report. Research Center of the State Special Transport Service. (Manuscript).
- Baranov, O. P. (2015). Pidvyschennia efektyvnosti vzaiemodii Derzhspetstranssluzhby z inshymy subjektamy systemy natsionalnoi bezpeky derzhavy [Increasing the efficiency of interaction between the State Special Transport Service and other subjects of the state's national security system]. *Visnyk NADU*, (3), 27-33. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2015_3_6
- Baranov, O. P. (2016). Vzaiemodiia — praktychna skladova stratehichnykh i taktychnykh vidnosyn Derzhavnoi spetsialnoi sluzhby transportu z inshymy subjektamy systemy natsionalnoi bezpeky derzhavy [Interaction as a practical component of strategic and tactical relations of the State Special Transport Service with other subjects of the national security system]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, (11), 87-91. http://www.investplan.com.ua/pdf/11_2016/22.pdf
- Baranov, O. P., & Ustymenko, O. V. (2014). Utochnennia poniat voienno orhanizatsiia derzhavy ta sektor bezpeky [Clarification of the concepts of military organization of the state and the security sector]. *Ekonomika ta derzhava*, (1), 115-119. http://www.economy.in.ua/pdf/1_2014/30.pdf
- Basarab, S. (2018, May 31). *Zaliznychni viiska povertaiutsia!* [Railway troops are returning!]. Viisko Ukrainy. <https://web.archive.org/web/20180602222749/http://viysko.com.ua/journal/zaliznychni-viiska-povertaiutsia/>
- Bashtannyk, O. (2025). Historical institutionalism of political science as a theory of studying the functioning of political systems. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya filos.-politoh. studii*, (58), 235–241. http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/58_2025/31.pdf
- Bilshe 100 mostovykh pereprav vidnovyly viiskovosluzhbovtsi Derzhavnoi spetsialnoi sluzhby transportu [More than 100 bridge crossings were restored by servicemen of the State Special Transport Service]. (2024, November 8). Facebook: Derzhavna spetsialna sluzhba transportu. <https://www.facebook.com/share/p/1EvRLgkLbL/>
- Bondar, B. (2023a, March 10). *Upevnenyi, shcho pislia peremohy zavdan u Derzhspetstranssluzhby lyshe pobilshaie* [I am confident that after the victory, the tasks for the State Special Transport Service will only increase]. *ArmiiaInform*. <https://armyinform.com.ua/2023/03/10/upevnenyi-shho-pislya-peremogy-zavdan-u-derzhspetztranssluzhby-lyshe-pobilshaye/>
- Bondar, B. (2023b, July 15). *Usi zvilneni terytorii maiut buty ochyshcheni vid vybukhonebezpechnykh predmetiv* [All liberated territories must be cleared of explosive objects]. *ArmiiaInform*. <https://armyinform.com.ua/2023/07/15/usi-zvilneni-terytoriyi-mayut-buty-ochyshheni-vid-vybukhonebezpechnyh-predmetiv-golova-dsst/>
- Derzhavna spetsialna sluzhba transportu (DSST) [State Special Transport Service (DSST)]. (2013, September 3). *Militarnyi*. <https://mil.in.ua/uk/articles/derzhavna-spetsialna-sluzhba-transportu-dsst/>
- Derzhavna spetsialna sluzhba transportu MO Ukrainy zamovyt novi naplavni zaliznychni mosty [State Special Transport Service of the MO of Ukraine will order new floating railway bridges]. (2018, July 29). *Republic.com.ua*.

- Derzhspetsstranssluzhba: Dva roky nezlamnosti [State Special Transport Service: Two years of resilience]. (2024, February 26). YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=ZsCJ3i18DwM>
- Derzhspetsstranssluzhba oblashtovala ponad 534 km antydronovoho zakhystu v 2025 rotsi [State Special Transport Service equipped more than 534 km of anti-drone protection in 2025]. (2026, January 12). Ministry of Defence of Ukraine. <https://mod.gov.ua/news/derzhspetsstranssluzhba-oblashtovala-ponad-534-km-antidronovogo-zahistu-v-2025-rotsi>
- Dovidka shchodo vykonannia zakhodiv z inzhenerneho obladnannia... [Reference on the implementation of engineering equipment measures...]. (2015, August 4). Administration of the State Special Transport Service. https://mindev.gov.ua/storage/app/imported_content/66bb5d798361b.xls
- Fedorov, M. (2026, January 14). *Siohodni narod...* [Today the people...]. Facebook: Mykhailo Fedorov. <https://www.facebook.com/share/v/1DVEAnfgJA/>
- Hankevych, K. B. (2024). Derzhavna spetsialna sluzhba transportu u systemi subiektiv Ministerstva obrony Ukrainy... [State Special Transport Service in the system of subjects of the Ministry of Defence of Ukraine...]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo*, (5), 455-459. <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2024/10/73.pdf>
- Holova Administratsii Derzhavnoi spetsialnoi sluzhby transportu bryhadnyi heneral Oleksandr Yakovets zustrivsia... [Head of the Administration of the State Special Transport Service Brigadier General Oleksandr Yakovets met...]. (2024, July 8). Facebook: Derzhavna spetsialna sluzhba transportu. <https://www.facebook.com/share/p/1BriaubreD/>
- How an Institutional History Defines its Core Values. (2024). RCM (Regional Center for Mapping of Resources for Development). <https://rcm.ac.in/how-an-institutional-history-defines-its-core-values>
- Karpiuk, H. (2018). DSST pid chas viiny: vidbuduvaty i zakhysty [DSST during the war: to rebuild and protect]. *Ukrainskyi tyzhden*, (30). <https://tyzhden.ua/dsst-pid-chas-viiny-vidbuduvaty-i-zakhysty/>
- Korpus inzheneriv armii SShA dopomozhe transformuvaty Derzhavnu spetsialnu sluzhbu transportu [U.S. Army Corps of Engineers will help transform the State Special Transport Service]. (2024, July 13). Ministry of Defence of Ukraine. <https://mod.gov.ua/news/korpus-inzheneriv-armiyi-s-sh-a-dopomozhe-transformuvati-derzhavnu-speczialnu-sluzhbu-transportu>
- Kovalenko, V. (2013, May 30). Pravoohoronni orhany v mekhanizmi ukrainskoi derzhavy... [Law enforcement agencies in the mechanism of the Ukrainian state...]. *Holos Ukrainy*. <https://www.golos.com.ua/article/61887>
- Krasota, I. V. (2018). Reformuvannia inzhenernykh viisk ZS Ukrainy u 2000-2013 rr. [Reforming of the engineering troops of the Armed Forces of Ukraine in 2000-2013]. *Viiskovo-naukovyi visnyk*, (29), 25-33. <https://www.ukrmilitary.com/2019/08/engineer-2000-2013.html>
- Krasota, I. V. (2020). *Inzhenerni viiska Zbroinykh Syl Ukrainy: rozbudova ta zastosuvannia (1992–2018 rr.)* [Engineering Troops of the Armed Forces of Ukraine: Development and Application (1992–2018)]. Doctoral dissertation, Kyiv. https://nuou.org.ua/assets/dissertations/diser/dis_krasota_16_10_2020.pdf
- Malkov, M. I. (2010, July 20). Bud-iaku spravu mozha vryshyty. Yakshcho khochesh tse zrobyty [Any case can be solved. If you want to do it]. *Holos Ukrainy*. <https://www.golos.com.ua/article/45219>
- Malkov, M. I. (2019, November 4). My ne idemo v Evropu. My stvoriuemo evropeiski umovy tut! [We are not going to Europe. We are creating European conditions here!]. *ArmiiaInform*. <https://armyinform.com.ua/2019/11/04/my-ne-idemo-v- evropu-my-stvoruyemo-yevropejski-umovy-tut/>

- Mekh, Yu. V., Holovko, V. R., & Horobets, D. D. (2023). Administratyvnyi status suchasnykh subiektiv sektoru bezpeky derzhavy [Administrative status of modern subjects of the state security sector]. *Analychno-porivnialne pravo navstvo*, (5), 726-730. <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2023/11/132.pdf>
- Ministr obrony Denys Shmyhal pid chas robochoi poizdki do Khersonshchyny... [Minister of Defence Denys Shmyhal during a working trip to Kherson region...]. (2025, November 27). Kherson Regional State Administration. <https://khoda.gov.ua/news/ministr-oborony-denys-shmyhal...>
- Mohn, Elizabeth. (2024). Historical institutionalism. *Research Starters: Social Sciences and Humanities*. <https://www.ebsco.com/research-starters/social-sciences-and-humanities/historical-institutionalism>
- Nesterenko, O. V. (2020). Systema subiektiv zabezpechennia natsionalnoi bezpeky i obrony Ukrainy [The system of subjects of ensuring national security and defense of Ukraine]. *Pravo i bezpeka*, (2), 33-39. <https://doi.org/10.32631/pb.2020.2.04>
- Ostapenko, I., & Hudimov, V. (2021). Formuvannia ta etapy rozvytku zaliznychnykh viisk na terytorii Ukrainy [Formation and stages of development of railway troops on the territory of Ukraine]. *Viiskovo-istorychnyi visnyk*, 42(4), 62–73. <https://doi.org/10.33099/2707-1383-2021-42-4-62-73>
- Pashynskiy, V. Y. (2018). Funktsii ta zavdannia skladovykh syl obrony v systemi zabezpechennia obrony derzhavy [Functions and tasks of the components of the defense forces in the system of ensuring the defense of the state]. *Yurydychnyi visnyk*, (3), 83-89. <https://jrn1.nau.edu.ua/index.php/UV/article/view/13185/18216>
- Pierson, P. (2004). *Politics in Time: History, Institutions, and Social Analysis*. Princeton University Press.
- Pravovi ta orhanizatsiini zasady diialnosti Korpusu inzheneriv armii SShA... (shyfr «ShPAK») [Legal and organizational principles of the U.S. Army Corps of Engineers...]. (2025). Research report. Dnipro. (Manuscript).
- Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy "Pro Derzhavnu spetsialnu sluzhbu transportu"... [On amendments to the Law of Ukraine "On the State Special Transport Service"...] (Law No. 2225-VIII). (2017, December 5). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2225-19>
- Pro vnesennia zmin do Polozhennia pro Derzhavnu spetsialnu sluzhbu transportu [On amendments to the Regulation on the State Special Transport Service] (Decree No. 25/2019). (2019, January 31). President of Ukraine. <https://www.president.gov.ua/documents/252019-25978>
- Pro vnesennia zmin do deiakyykh zakoniv Ukrainy... [On amendments to certain laws of Ukraine...] (Law No. 4631-IX). (2025, October 9). Verkhovna Rada of Ukraine. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4631-20>
- Pro Derzhavnu spetsialnu sluzhbu transportu [On the State Special Transport Service] (Law No. 1449-IV). (2004, February 5). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1449-15>
- Pro zatverdzhennia Prohramy formuvannia ta rozvytku Derzhavnoi spetsialnoi sluzhby transportu na 2005–2015 roky [On approval of the Program for the formation and development of the State Special Transport Service for 2005–2015] (Resolution No. 939). (2005, September 21). Cabinet of Ministers of Ukraine. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/939-2005-n>
- Pro zatverdzhennia Osnovnykh napriamiv rozvytku Derzhavnoi spetsialnoi sluzhby transportu do 2026 roku [On approval of the Main directions of development of the State Special Transport Service until 2026] (Order No. 19). (2022, January 19). Ministry of Defence of Ukraine.
- Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Tsentri rozminuvannia DSST [On approval of the Regulation on the Demining Center of the DSST] (Order No. 151). (2024, April 26). Kyiv.

- Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Tsentr doslidzhen DSST [On approval of the Regulation on the Research Center of the DSST] (Order No. 512). (2024, December 19). Kyiv.
- Pro optymizatsiiu systemy tsentralnykh orhaniv vykonavchoi vlady [On the optimization of the system of central executive bodies] (Resolution No. 442). (2014, September 10). Cabinet of Ministers of Ukraine. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-r>
- Pro peredachu zaliznychnykh viisk ZS Ukrainy u pidporyadkuvannia Ministerstvu transportu [On the transfer of the railway troops of the Armed Forces of Ukraine to the Ministry of Transport] (Decree No. 46/2003). (2003, January 27). President of Ukraine. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/46/2003>
- Pro rishennia RNBO "Pro nevidkladni zakhody shchodo podolannia terorystychnoi zahrozy..." [On the decision of the NSDC "On urgent measures to overcome the terrorist threat..."] (Decree No. 405/2014). (2014, April 13). President of Ukraine. <https://www.president.gov.ua/documents/4052014-16886>
- Pro rishennia RNBO vid 4 bereznia 2016 roku "Pro Kontseptsiuu rozvytku sektoru bezpeky..." [On the decision of the NSDC of March 4, 2016 "On the Concept of development of the security sector..."] (Decree No. 92/2016). (2016, March 14). President of Ukraine. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/92/2016>
- Radkevych, A. V. (2010). Zaliznychni viiska [Railway troops]. *Encyclopedia of Modern Ukraine*. Institute of Encyclopedic Research of the NAS of Ukraine. <https://esu.com.ua/article-14766>
- Rauschenberg, K. (2023, November 9). *U.S. Army Corps of Engineers collaborates on strategic initiative with Ukraine's Ministry of Defence*. DVIDS. <https://www.dvidshub.net/news/457560/>
- Shynko, A. (2018, January 17). *Derzhavnu spetsialnu sluzhbu transportu perezvodiats na bryhadno-batalionnu strukturu* [State Special Transport Service is transferred to a brigade-battalion structure]. Ukrainian Military Pages. <https://www.ukrmilitary.com/2018/01/dsstu-structure.html>
- Shumlianskyi, S. V. (2025). Instytutsiina adaptatsiia spetsializovanoho viiskovoho formuvannia (DSST)... [Institutional adaptation of the specialized military formation (DSST)...]. *Treti Halchynski chytannia*. Kyiv: NISD, 328–329. https://www.niss.gov.ua/sites/default/files/2025-12/tezi-gch-3_29_12_25.pdf
- Shumlianskyi, S. V., Khomenko, Ye. V., & Svitlichnyi, I. V. (2025). Stalist yak zasada funktsionuvannia viiskovykh instytutsii... [Sustainability as a principle of functioning of military institutions...]. *Stalyi rozvytok ekonomiky ta suspilstva*. Ivano-Frankivsk, 816–818. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15383186>
- Tuz, V. Yu., & Maslii, O. A. (2022). Vytraty derzhavnogo biudzhetu Ukrainy na oboronu u voiennyi chas [Expenditure of the state budget of Ukraine on defense in wartime]. *Stalyi rozvytok: vyklyky ta zahrozy*. Poltava, 167-169. <https://reposit.nupp.edu.ua/handle/PolNTU/10736>
- Umerov, R. (2024, April 26). *Predstavyyv osobovomu skladu...* [Presented to the personnel...]. Facebook: Rustem Umerov. <https://www.facebook.com/share/p/17n7yceSsz/>
- U Slov'iansku vdiachni eks-ministru Burbaku za vidbudovanu shkolu... [In Sloviansk, they are grateful to ex-minister Burbak for the rebuilt school...]. (2017, July 6). BukInfo. <https://bukinfo.com.ua/armiya/arhive-94062>
- U Chernihovi stvoryly Tsentri protyminnoi diialnosti [The Mine Action Center was created in Chernihiv]. (2021, July 29). Ukrinform. <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3289229-u-chernigovi-stvorili-centr-protiminnoi-dialnosti.html>
- USACE Activities in Ukraine. (2024, September). *U.S. Army Corps of Engineers, North Atlantic Division (NAD)*. <https://events.stability-operations.org/wp-content/uploads/2024/09/ISOA-Ukraine-Placemat.pdf>

- Voda, J. (2025, July 8). *U.S. Army Corps of Engineers and Ukraine's State Special Transport Service to Formalize Cooperation on Infrastructure Development*. The United States Army. <https://www.army.mil/article/286899/>
- Vysnovok na proekt Zakonu Ukrainy... [Conclusion on the draft Law of Ukraine...] (Draft No. 13378). (2025, June 17). Verkhovna Rada of Ukraine. <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/pubFile/3021690>
- Viiskovi vidnovliuiut zaliznychni kolii Odeskoi zaliznytsi [The military is restoring the railway tracks of the Odesa railway]. (2023, February 1). *ArmiiaInform*. <https://armyinform.com.ua/2023/02/01/viiskovi-vidnovlyuyut-zaliznychni-kolii-odeskoyi-zaliznytsi/>
- Viiskovi pokazaly vidnovlennia mostiv v Kharkivskii oblasti [The military showed the restoration of bridges in the Kharkiv region]. (2022, December 18). *Kharkiv TODAY*. <https://2day.kh.ua/ua/kharkow/viiskovi-pokazaly-vidnovlennya-mostiv-v-kharkivskiy-oblasti>
- Yasinovskiy, P. V. (2023). *Vydy ta oznaky viiskovykh formuvan* [Types and signs of military formations]. *Dniprovskiyi naukovyi chasopys publichnoho upravlinnia, psykholohii, prava*, (6), 188-193. <https://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/article/view/535>
- Zadubinnyi, A. (2019, December 26). *Plius 67 shchaslyvykh novoseliv* [Plus 67 happy newcomers]. *ArmiiaInform*. <https://armyinform.com.ua/2019/12/26/plyus-67-shhaslyvykh-novoseliv/>
- Zadubinnyi, A. (2020, December 10). *Proshhavaite, pane Henerale...* [Farewell, General...]. *ArmiiaInform*. <https://armyinform.com.ua/2020/12/10/proshhavaite-pane-generale/>

This is an open access journal and all published articles are licensed under a Creative Commons «Attribution» 4.0.